

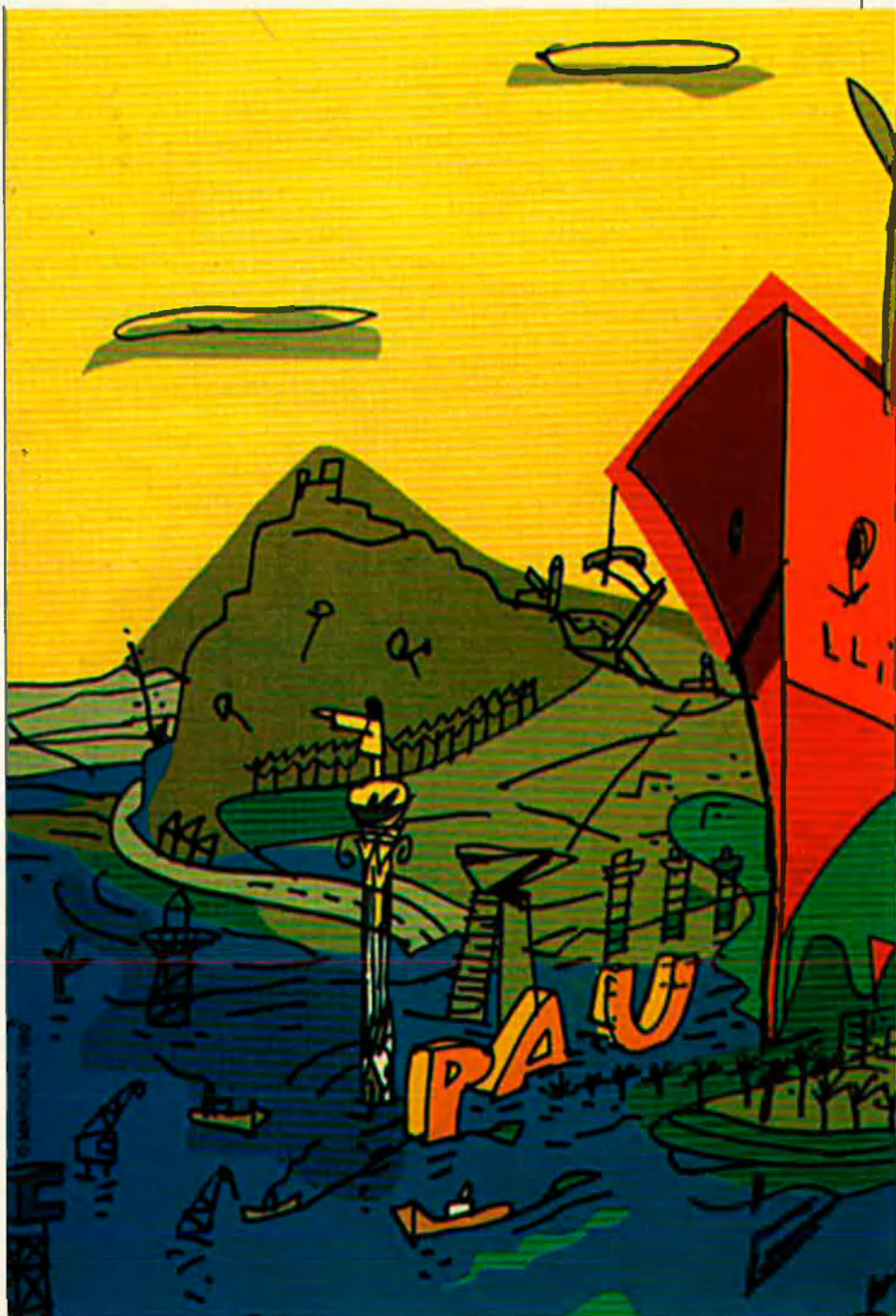
La Barcelona olímpica a la recerca de ciutadans polits

¡Nen, posa't cívic!

L'Ajuntament ha enllestit un manual de civisme titulat *Ciutadans de Barcelona*. Una inversió de 200 milions de pessetes en favor de la convivència. Però no tothom creu que calguin tants diners perquè els taxistes et regalin un somriure.

El període especial que ara s'acaba ha produït tota mena de comportaments més aviat propis d'aquestes circumstàncies especials i ha permès una certa tolerància i un cert relaxament en el control, denúncia i sanció d'actituds que, tradicionalment, han estat considerades incíviques i insolidàries. Ara, però, és hora de tornar a la normalitat de què us parlava. Hem de mirar de corregir, entre tots, aquelles actituds que podrien acabar convertint en norma allò que només ha estat excepció". Pasqual Maragall, batlle de Barcelona, avisava en la presentació de l'opuscle *Ciutadans de Barcelona* que havia arribat l'hora de comportar-se com déu mana i les institucions recomanen. Al punt de les grans celebracions d'aquest estiu, l'Ajuntament s'ha adonat que convé de propagar les virtuts del civisme per tal, sobretot, que el visitant estranger se senti tan a gust a Barcelona com nord enllà, on ja fa temps que són més nets i pulcres. En canvi, a les falces del Collserola, entre el desgavell produït pels constructors de cinturons de rondes, viles olímpiques i hotels de luxe tots havíem oblidat —nerviosos i irritats— que les bones accions ens fan a tots una mica més feliços.

Per cobrir aquest buit cívic, el govern municipal ha delegat en la seva regidora d'ensenyament, Marta Mata i Garriga, el restabliment de les "normes bàsiques de comportament i civisme" que Barcelona ha de menester. L'estiu passat Maragall, turmentat pel desori circulatori pre-olímpic, va creure convenient d'explicar als barcelonins quatre regles elementals de convivència. La dèria, de fet, l'havia convertit ja en una promesa de campanya durant els dies previs a les eleccions municipals del juny de 1991. L'alcalde, convençut que Marta Mata, com a bona pedagoga, es motivaria fàcilment va nomenar-la presidenta de la comissió re-

dactora del manual de civisme. Ningú no podrà dir que no s'ho prenguéu seriosament. Ha invertit tots els seus entusiàstics esforços perquè aquest manual no passi desapercebut tot forçant al màxim la qualitat del producte i la seva difusió en massa—aquest juny serà distribuït entre associacions, escoles i tota persona censada a Barcelona— per tal de provocar un impacte difícil d'oblidar. De moment, els fanàtics del civisme ja en poden tenir un tast: s'ha editat un primer opuscle de presentació anomenat edició de prova que conté deu gravats il·lustrats per alguns dels millors dibuixants del país:

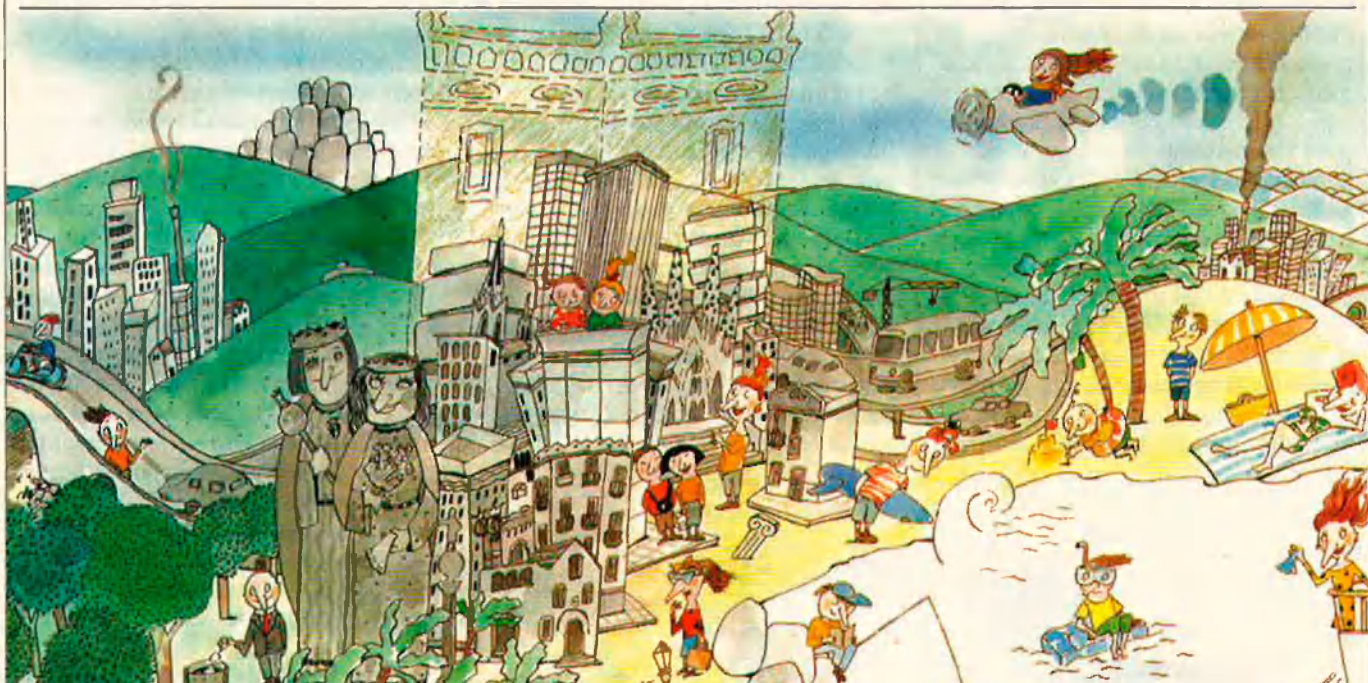
Maria Lluïsa Jover, Cesc, Toni Batllori, Roser Capdevila, Carme Solé, Joma, Fernando Krahn, Marta Balaguer, Montserrat Ginesta i Xavier Mariscal. En l'opuscle, s'hi indiquen, en grans lletres, les idees bàsiques d'aquest manual: *Viure a Barcelona* (normes de vida casolana), *Per fer via, cedim el pas* (la utopia circulatòria), *Barcelona, ciutat de treball* (apologia del bon productor), *Barcelona, ciutat saludable* (virtuts del fúting), *Barcelona, ciutat educadora, cultural i esportiva* (la redempció per la cultura), *Barcelona, ciutat solidària* (elogi a les forces de l'ordre públic), *Entre tots fem*

Barcelona (cant a la societat civil), *El govern de la ciutat* (decàleg de les relacions administrat-administració), *Barcelona, cap i casal de Catalunya* (el barceloní centre de l'univers) i *Barcelona, ciutat de pau i llibertat* (cria al civisme dels barcelonins). Una comissió formada pels regidors socialistes Carolina Homar i Paco Narváez i per tècnics municipals d'àrees com la de Neteja, Parcs i Jardins o Circulació —especialment afectades pels comportaments anti-socials— ha traçat un guió al qual s'han afegit diverses referències literàries extretes d'uns quants autors catalans (per exemple Salvat-Papasseit) que han escrit sobre aspectes de Barcelona. Al final hi ha un centenar de consells que barregen —sense recriminacions ni retrets, tal com pretenia Marta Mata— unes exigències raonables als ciutadans i als seus representants polítics per a atènyer una "saludable" convivència. A més, el manual invita a practicar el barcelonisme, un amor difús però apassionat a aquesta petita megàpolis, a base de reforçar el sentiment de participació de tothom en la vida col·lectiva de la ciutat.

L'obra podria esdevenir un bon compendi de la teoria cívica que es practica des del govern municipal. S'hi constaten els valors universals de la solidaritat, la cooperació i la tolerància expressats des d'una cultura d'esquerres, suau i endolcida, hereva directa de l'abundosa tradició pedagògica que ha generat aquest tema. Hi ha, però, algunes cartes que no acaben de lligar. Una operació pressupostada en gairebé dos-cents milions de pessetes, que tindrà una campanya publicitària pròpia i un *mailing* en massa ¿ha de ser prioritària quan l'ajuntament es troba al punt de la fallida econòmica i quan tota mena de projectes, especialment culturals, han hagut de ser postposats?. Almenys això es questionen certs regidors, amb càrrecs de responsabilitat a l'equip municipal, que no camuflen gaire la seva perplexitat per un manual que consideren una nova obsessió "descontrolada" de la regidora d'ensenyament. En privat, aquests responsables, vinculats tant al PSC com al PSUC, han criticat el caràcter megalòman del projecte que, al seu entendre, serà considerat per la ciutadania com una simple malversació de fons ridícula i ostentosa. En especial quan l'Ajuntament ja disposava, si volia, d'un manual de civisme. Un fet que algú sembla que hagi passat per alt.

Maria Teresa Codina, Tina Roig,

Fragment del nou manual de civisme dels ciutadans de Barcelona.

Montserrat Castanys i l'il·lustrador Francesc Rovira van realitzar, entre els anys 1982 i 1983, el llibre *Visquem plegats i bé*, un llibre d'educació cívica per a infants i adults que s'ha convertit en una kafkiana història de mala sort. Josep Maria Socias Humbert, ex-alcalde de Barcelona i president llavors de la Comissió local de Seguretat Ciutadana, va encarregar a Maria Teresa Codina –fundadora de l'Escola Thalita, que Socias coneixia per la seva tasca posterior d'integració gitana al barri de Can Tunis– la redacció d'un llibre que expressés de manera planera els drets i deures dels ciutadans en una societat democràtica i respongués molts dels dubtes i vacil·lacions que es produïen al voltant del civisme. Codina va demanar la col·laboració de Tina Roig, mestra de l'Escola del Mar de Barcelona, i de Montserrat Castanys, mestra rural a Castellterçol, amb la voluntat que aquest encàrrec oficial tingués en compte els diversos aspectes de la convivència al poble, al suburbi o a la ciutat. Durant un any, van deixar-hi la pell, en un veritable esforç de síntesi: reunions senceres trencant-se les banyes en qüestions roents com les drogues o la presó, desenes d'hores consumides amb el dibuixant per definir les persones i accions que calia representar, uns quants entorns amb Socias per a llimar diferències i una decidida voluntat d'explicar, d'una manera progressista i oberta, l'ampli teixit d'una societat oberta.

A *Visquem plegats i bé* es tractaven, amb

vuit anys d'antelació, els mateixos temes que a *Ciutadans de Barcelona*, però sense l'afegit localista i triomfal d'aquest últim. En l'epíleg de *Visquem plegats i bé* es condensava també, i en un acte de plena catarsi poètica, l'expressió més característica del pensament cívic d'esquerra. No té desferra perquè ens en descriu, a la vegada, els seus límits legals. Es titula *Hem d'anar més lluny*. Conclou així: "Ens cal ser realistes per conèixer i afrontar les necessitats actuals: haurem de començar precisament pels qui no tenen padrins ni manera de fer-se sentir. Després, és un risc i un repte, per a tots els qui vivim avui, trobar les formes que ens permetin l'exercici de les llibertats en la societat democràtica que tots desitgem i que la Constitució garanteix". I fa una proclama final: "Ai d'aquell que no té més demà que l'avui, que no pren nou alè per anar més enllà!". Elles es van quedar a mig camí, atrapades per tot un seguit de casualitats malastrugues. Quan el llibre ja era preparat per anar a impremta, es va dissoldre la Comissió Local de Seguretat i Socias va deixar tot càrrec públic. Maragall va entrar aquell mateix 1984 com a nou alcalde i la Casa Gran va considerar l'obra com un afer extern. Encara que s'havia promès una promoció generalitzada del llibre a les escoles de Barcelona *Vivim plegats i bé* amb prou feines si va arribar a les escoles municipals. També, per més que José Agustín Goytisolo, i la seva filla Sònia, n'havien enllestit la versió castellana, durant uns

mesos es va postposar la impressió del llibre. Quan al final, gràcies a les pressions de l'àrea de publicacions de l'Ajuntament, va editar-se, el llibre va resultar força atractiu.

Però gairebé ningú no va arribar a saber-ho. No va haver-hi cap campanya pública, tot i les insistents visites de l'equip redactor a la plaça de Sant Jaume i a Guerau Ruiz Pena. La distribuïdora Ítaca tampoc no en va generalitzar la difusió a les llibreries i els mateixos autors van haver de suplicar-los que els permetessin de comprar-ne alguns exemplars una mica –només una mica– rebaixats. L'obra va quedar arraconada als prestatges de la cooperativa Àbacus bn, de tant en tant, un mestre hi descobria un bon treball introductori per a la seva classe d'ètica. Les autores van regalar *Visquem plegats i bé* a amics i familiars fins que, ja prou enfeïnades, van oblidar aquell projecte que tant les havia engrescades. Encara creuen que aquell manual va fer història. I n'estan orgulloses. Allò que no s'entén, la pregunta que ningú no se sap respondre, és per què l'Ajuntament de Barcelona ha començat un nou manual quan elles ja n'havien fet un. Miren el luxós opuscle que presenta *Ciutadans de Barcelona* i pensen: "Coses de la política!". Altres –companys d'Ajuntament de Marta Mata– pensen en els dos-cents milions que costarà tot plegat, s'indignen i callen.

Oriol Malló